

اشارات و تلمیحات در دیوان امیرمعزی نیشابوری

رضا دهمرده^۱، ابوالفضل دهمرده^۲

۱- دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بیرجند

۲- دانش آموز پایه چهارم دبیرستان غیردولتی راه هدایت زاهدان

چکیده

غنای واژگانی معزی که جامع میان ادب عربی و فارسی است در کمتر دیوانی دیده می شود. شعر معزی آسان خوان و بدون هرگونه دشواری است. از سخن معزی به درستی فهمیده می شود که وی رنج تعلم دیده و زجر استاد چشیده است. عبارات و اصطلاحات به کار رفته در شعر وی نشان دهنده ذهنی سلیم و طبعی سرشار است. معزی یکی از بنیانگذاران غزل در ادب فارسی است؛ آنچه فارق و مانر غزل معزی و حافظ است روزگار آنان است. زمان معزی زمان آغازین رشد و شکوفایی قالب غزل است و معزی در این کار از پیشاهنگان است. در حقیقت غزل در روزگار معزی به نوعی پیوند خود را با تغزل در قصیده می گسلد و به وجود استقلالی خود نزدیک می شود. خاصیت عمده شعر معزی سادگی آنست، معزی معانی بسیار را در الفاظ ساده و خالی از تکلف ادا می کند و قوت طبع او در آوردن عبارات سهل و بدون تعقید و ابهام از قدیم مورد توجه ناقدان سخن بوده است. اگرچه در تغزلات و غزل های او طراوت تغزل های فرخی دیده نمی شود، لیکن به هر حال کوششی که او در سرودن غزل های نغز به کار برده، مسلماً وسیله موثری در پیشرفت فن غزل سرایی شده است. بعضی از قصاید معزی که ما به نقل آنها مبادرت خواهیم کرد افکار کاملاً تازه ای نسبت به پیشینیان دارد و این درجه ابتکار و علاقه او را به آوردن مضامین و مطالب بدیع می رساند. سخن او گاه به سادگی و سهولت شعر فرخی و گاه به دقت و باریک اندیشی عنصری و گاه نزدیک به لحن و لهجه زمان او و مخلوط به لغات مختلف عربی و یا افکار جدید عرفانی و فلسفی است و گویا این شاعر در پیش گرفتن راه های جدید بیشتر دنباله کار دو شاعر مقدم بر خود یعنی پدرش عبدالملک برهانی و شاعر عصر طغرل بیک لامعی جرجانی را گرفته باشد. در این مقاله به اشارات و تلمیحات آیات قرآن کریم در دیوان امیرمعزی نیشابوری پرداخته شده است.

واژگان کلیدی: اشارات، تلمیحات، آیات، قرآن کریم، معزی